

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

KWALITEITSONDERZOEK IN HET KADER VAN HET ONDERWIJSVERSLAG 2014

Stedel. Gymn.Nijmegen

Plaats : Nijmegen
BRIN nummer : 20CI|00
Onderzoeksnummer : 274542
Datum onderzoek : 14 - 15 april 2014
Datum vaststelling : 4 september 2014

1. INLEIDING

De inspectie van het onderwijs heeft op 14 en 15 april 2014 een onderzoek uitgevoerd op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen, om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs op deze afdeling en over de naleving van wet- en regelgeving. Daarmee geldt dat onderzoek ook als het bezoek dat de inspectie op alle scholen voor voortgezet onderwijs ten minste eens in de vier jaar aflegt.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende.

De afdeling is betrokken in het jaarlijkse steekproefonderzoek voor het Onderwijsverslag 2013/2014. In dit onderzoek verzamelen wij informatie over een aantal aspecten. Deze aspecten hebben naast de kernindicatoren betrekking op de onderwerpen waarover afspraken zijn gemaakt in het bestuursakkoord (opbrengstgericht werken en differentiatie). Dit onderzoek leidt tot een kwaliteitsprofiel voor uw school en een bepaling van het toezichtarrangement.

Ook gebruiken we dit onderzoek om informatie te verzamelen over een aantal thema's waarover we in het Onderwijsverslag 2013/2014 zullen rapporteren, te weten zittenblijven, achterstandenbestrijding en excellente leerlingen.

Onderzoeksopzet

De inspectie vormt haar kwaliteitsoordelen door de onderwijspraktijk van de school te toetsen aan een selectie van kwaliteitsindicatoren uit het toezichtkader voortgezet onderwijs 2013. Bij dit onderzoek hebben we de indicatoren uit het zogenaamde kernkader onderzocht. Dit is het gedeelte uit het toezichtkader dat bij al onze kwaliteitsonderzoeken minimaal wordt beoordeeld. In het onderzoek is ook een aantal indicatoren uit het aanvullende kader onderzocht waarmee de stand van zaken van de afspraken in het bestuursakkoord in beeld kunnen worden gebracht. Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Wij hebben relevante documenten van en over de school geanalyseerd;
- Het leerlingvolgsysteem is ingezien en in aansluiting daarop is een aantal dossiers van leerlingen bestudeerd;
- Schoolbezoek, waarbij wij in een aantal lessen de onderwijspraktijk hebben geobserveerd;

- Wij hebben gesprekken gevoerd met het management, leraren, zorgcoördinatoren, mentoren, leerlingen;
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek besproken met de directie en bestuur.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staat de conclusie van het onderzoek waaronder het vervolgtoezicht. In hoofdstuk 3 beschrijven we de bevindingen uit het onderzoek in de vorm van een kwaliteitsprofiel. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven.

2. CONCLUSIE EN TOEZICHTARRANGEMENT

Een kwaliteitsonderzoek zoals wij op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen hebben uitgevoerd, leidt tot een zogenaamd toezichtarrangement voor kwaliteit en/of naleving. Een arrangement kan basistoezicht inhouden of juist aangepast toezicht. In het eerste geval (bij basistoezicht) vinden wij de kwaliteit van voldoende niveau en is het daarom niet nodig om de school onder intensief toezicht te plaatsen. Als er echter teveel tekortkomingen zijn geconstateerd, wordt conform beslisregels geoordeeld dat de kwaliteit onvoldoende is en stellen we een aangepast arrangement vast voor zwakke of voor zeer zwakke kwaliteit en/of naleving.

Onze conclusie voor het Stedelijk Gymnasium Nijmegen is als volgt:

Op basis van het onderzoek kennen wij aan de afdeling gymnasium het basisarrangement toe omdat zowel de opbrengsten alsook de kwaliteit van het onderwijsproces op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen op de onderzochte onderdelen van voldoende niveau is. Dit betekent dat wij op dit moment geen reden hebben om het toezicht te intensiveren.

Wij hebben geen tekortkomingen in de naleving van de wettelijke voorschriften vastgesteld.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk leest u de bevindingen uit ons onderzoek op basis waarvan we tot onze conclusie over de kwaliteit zijn gekomen. Eerst geven we een samenvattend algemeen beeld over de kwaliteit van het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen. Daarna volgt het kwaliteitsprofiel waarin de oordelen op de indicatoren staan. Vervolgens lichten we die oordelen in onderlinge samenhang toe

3.1 Algemeen beeld

De kwaliteit van het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium is voldoende tot goed. De school realiseert een bovengemiddelde doorstroom in de bovenbouw en hoge examenresultaten. Het onderwijsproces is van voldoende kwaliteit. We troffen een stimulerend schoolklimaat aan met veel uitdagende (buitenschoolse) activiteiten, projecten en een aanbod van extra vakken voor bijvoorbeeld meer- of hoogbegaafde leerlingen. Positief is de samenwerking met onder andere de Radbouduniversiteit en het Centrum voor Begaafdheidsonderzoek. Naast cognitieve doelen stelt de school ook de sociaal-maatschappelijke vorming centraal.

Verbeterpunten betreffen vooral het gericht omgaan met verschillen tussen leerlingen in reguliere lessituaties en het gebruik van gestandaardiseerde toetsen voor de basisvaardigheden.

De inspectie beoordeelt de kwaliteitszorg als voldoende tot goed. Er wordt voldoende systematisch en planmatig gewerkt aan de verbetering van zowel de opbrengsten als het onderwijsproces. Het scholingsbeleid van docenten in het omgaan met (hoog)begaafde leerlingen vormt hiervan een onderdeel. Bovendien heeft de school langdurige ervaring met de kwaliteitscyclus in het personeelsbeleid en het inzetten van managementinformatie (magnaview) voor evaluatie en beleidsontwikkeling.

3.2 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke oordelen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. Sommige nummers zijn rood. Dit betekent dat zij tot het zogenaamde kernkader behoren. De oordelen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is. Aangezien de laatste categorie in veel gevallen niet van toepassing is, betreft het in die gevallen feitelijk een vierpuntschaal, met uitzondering van indicator 1.4 waarbij de hoogst mogelijke score een 3 is.

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke oordelen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. De oordelen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen

Wij hebben daarnaast onderzocht of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften. Dit wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Leeropbrengsten		1	2	3	4	5
De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden						
1.1	De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht.			•		
1.2_V	De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding vwo.				•	
1.3_V	De leerlingen van de opleiding vwo behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.				•	
1.4_V	Bij de opleiding vwo zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.			•		

De aangeboden leerstofinhouden bereiden de leerlingen voor op vervolgonderwijs en samenleving		1	2	3	4
3.4	De school heeft een aanbod voor de referentieniveaus taal dat past bij alle leerlingen.			•	
3.5	De school heeft een aanbod voor de referentieniveaus rekenen dat past bij alle leerlingen.			•	
3.6	De school heeft een aanbod dat afgestemd is op (hoog)begaafde leerlingen.				•
3.8	De school heeft een aanbod dat past bij haar eigen doelen.				•
3.9	Het aanbod is afgestemd op het vervolgonderwijs of de beroepspraktijk.				•

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.1	De school programmeert voor iedere leerling voldoende onderwijstijd.			•	
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.				•

Het schoolklimaat is ondersteunend en gericht op een brede vorming		1	2	3	4
5.5	De school kent een op ondersteuning en begeleiding gerichte cultuur.				•

Het schoolklimaat is stimulerend en ambitieus		1	2	3	4
6.1	De school is gericht op het stimuleren van talent.				•
6.2	De school is gericht op het leveren van (intellectuele) prestaties.				•

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.			•	
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.				•
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.			•	
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.			•	
7.6	De leraar stimuleert de leerlingen tot het leveren van hoge prestaties.			•	
7.7	De leraar stimuleert leerlingen tot denk- en leerstrategieën.			•	

De leraren stemmen hun didactisch handelen af op verschillen tussen leerlingen		1	2	3	4
8.2	De leraar stemt de instructie af op verschillen tussen leerlingen.		•		
8.3	De leraar stemt de verwerking af op verschillen tussen leerlingen.			•	

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning) (De school bestrijdt effectief achterstanden.)		1	2	3	4
9.1	De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.		•		
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.			•	
9.3	De school heeft doelen gesteld die erop gericht zijn om achterstanden te bestrijden.		•		
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		1	2	3	4
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.				•
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.				•

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		1	2	3	4
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.			•	
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.			•	
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.			•	

De schoolleiding zorgt dat leraren kunnen presteren en zich ontwikkelen conform de visie van de school		1	2	3	4
14.3	De schoolleiding stuurt via haar personeelsbeleid op het realiseren van de onderwijskundige doelen van de school.				•

Nalevingsindicatoren 2014		Onvoldoende	Voldoende
N1	Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de onderzochte onderdelen (WVO, art. 24c en 24a).		•

Nalevingsindicatoren 2014		Onvoldoende	Voldoende
N2	Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de onderzochte onderdelen (art. 24c en 24 WVO).		•
N4	Door of namens het bestuur zijn het Examenreglement en het PTA naar de inspectie gestuurd en deze documenten bevatten de onderzochte onderdelen (Eindexamenbesluit art. 31).		•

3.3 Toelichting bij kwaliteitsprofiel

Het bovenstaande algemene beeld en kwaliteitsprofiel lichten we hieronder toe. Daarbij komen achtereenvolgens de volgende aspecten aan bod: opbrengsten, onderwijsproces en kwaliteitszorg. Daarbij zijn ook de thema's achterstanden en excellentie verwerkt.

Opbrengsten

De opbrengstenkaarten van het Stedelijk Gymnasium Nijmegen laten de laatste drie jaar voldoende tot goede opbrengsten zien. Het rendement van de onderbouw is voldoende en de verschillen tussen schoolexamen en centraal examen blijven gemiddeld binnen de norm. Het rendement bovenbouw en het gemiddelde cijfer voor het centraal examen liggen boven het landelijk gemiddelde en zijn als goed beoordeeld.

Het onderwijsproces

De inspectie beoordeelt het onderwijsproces als voldoende. Indrukwekkend is het brede aanbod waarvoor de school structureel samenwerkt met de Radbouduniversiteit (pre-university college) en andere universiteiten. Voor de talen kunnen extra certificaten worden behaald (met uitzondering van Spaans) en worden leerlingen gestimuleerd mee te doen aan diverse Olympiades. De school kiest daarbij naast verhoging ook nadrukkelijk voor verbreding van de resultaten. Zij wil leerlingen daarmee ook sociaal-maatschappelijk voorbereiden op hun latere rol in de samenleving.

Voor het beoordelen van de leskwaliteit hebben we tijdens dit onderzoek in eerste instantie de algemene didactische vaardigheden van de leraren beoordeeld. Zo hebben we de doelgerichtheid van de lessen, de betrokkenheid van de leerlingen en de feedback aan leerlingen als voldoende beoordeeld. Sterk was met name het geven van een begrijpelijke en uitdagende uitleg van de leerstof.

De didactische differentiatie kan echter verbeterd worden indien leraren in hun lessen meer aansluiten bij de onderwijsbehoeften van verschillende leerniveaus van de leerlingen en nagaan welke didactische aanpak nog betere leerresultaten oplevert. Het onderwijsmateriaal biedt daartoe gerichte aanknopingspunten. Positief is dat leerlingen bij een aantal vakken werken met verschillende opdrachten die zijn afgestemd op hun niveau. In het gesprek met de inspectie merkten de 'betere' leerlingen op dat er mogelijkheden onbenut blijven om te differentiëren. Juist zij hebben de behoefte om minder verplichte opgaven te moeten maken, zodat zij meer ruimte hebben voor extra uitdaging en maatwerk of andere vormen van talentontwikkeling.

Ondanks het brede aanbod dat de school organiseert, blijken deze potentieel excellente leerlingen zich in de klas een belangrijk deel van de lessen te vervelen. Dit bevestigt ons beeld van een te beperkte mate van didactische differentiatie.

De school heeft een goed systeem voor het begeleiden van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte op sociaal-emotioneel gebied. Het team is sterk gemotiveerd om de hulpvragen te begeleiden en hun aanpak daarin te verfijnen door verdere professionalisering. De langdurige samenwerking met het Centrum voor Begaafdheidsonderzoek speelt daarin een positieve rol. Er wordt gewerkt met handelingsplannen en (specifiek bij hoogbegaafde leerlingen) logboeken waarbij leerlingen zelf de voortgang bijhouden. Afspraken en evaluaties zijn per leerling duidelijk vastgelegd.

Een toekomstig risico voor de extra begeleiding kan zijn dat de zorgbudgetten voor laat ontdekte stoornissen of specifieke hulpvragen onder druk komen te staan door bezuinigingen.

De school maakt in de onderbouw geen gebruik van genormeerde toetsen voor taal en rekenen. Daarmee kan in kaart gebracht worden waar (relatieve) achterstanden liggen, zodat deze doelgericht weggewerkt kunnen worden. De lesmethodes bieden daarvoor voldoende handvatten.

De kwaliteitszorg

Op verschillende onderdelen kent het Stedelijk Gymnasium Nijmegen een sterk kwaliteitsbeleid. Opbrengsten worden zorgvuldig in kaart gebracht, geanalyseerd in samenwerking met de vaksecties en docententeams, opdat ook in de toekomst de resultaten zich goed blijven ontwikkelen. De verbeterplannen bevatten concrete afspraken om de kwaliteit van het opbrengsten en onderwijs te verbeteren. Deze plannen zullen in geactualiseerde vorm worden vastgesteld in het nieuwe schoolplan (2014-2018). De school participeert in tal van tevredenheidsonderzoeken en externe evaluatieprogramma's. Met andere categorale gymnasia worden onderlinge visitaties afgelegd. Al enkele jaren heeft zij het predicaat 'excellent'.

Met docenten worden regelmatig functioneringsgesprekken gevoerd. Deze maken onderdeel uit van een al tien jaar beproefde, volledige pdca-cyclus waarbij een competentiemodel de basis biedt voor afspraken over concrete gedragsverbeteringen.

Lesbeoordelingen worden echter nog niet getotaliseerd op schoolniveau. Dit zou met name een spiegel kunnen vormen voor de beoogde verrijking van het didactisch repertoire van docenten waarvoor reeds een breed scholingsprogramma is opgezet.